

Joves, lectura i creació literària

Haig de començar el meu parlament ^{recordant /} ~~com no podia deixar de ser, els joves redactors, escriptors potser el dia de demà, que han participat, i alguns guanyat guardons, en aquest certamen.~~

Tota persona jove que escriu, que té l'impuls, encara que sigui de tant en tant, de fer un text, de compondre un poema o una història, sol ser també un lector, i tot l'instrument que fa servir per expressar-se està format en gran part pel record de les lectures fetes. Fins els escriptors que fa molts anys que fem i publiquem llibres devem bona part de la llengua que fem servir als models, uns models que no cal que siguin sempre els grans clàssics, sinó que poden ser els articulistes dels diaris.

Per això, en el terreny de la joventut, estem ara insistint en la promoció de la lectura. Jo he fet de professor llargs anys, i recordo que feia llegir als meus alumnes, però no pas molts llibres, sinó uns pocs i ben llegits, que els compreguessen bé, i per això els comentàvem, i feiem les anàlisis de llengua que convingueren, fins al punt que jo quedava cobrint, i també ells, que aquell llibre formaria per sempre més part del seu record no d'alumne, sinó de lector, de lector-persona.

Som persones perquè tenim facultat de conèixer de manera molt desenvolupada, i podem estimar-nos o odiar-nos, tots els sentiments passats pel pensament, i en el món de la lectura ens podem ficar dins del pensament i dels sentiments dels personatges, i a través d'ells, de l'autor. Perquè som tant una mateixa cosa "vivim" aquelles aventures. Llegir és com una segona vida.

Llegir, de fet, comprèn un aprenentatge i un hàbit. La primera component és mecànica, es tracta de la decodificació pura i simple : a la segona component, l'hàbit, permet la lubricació espiritual i totes les aventures possibles del descobriment de mons, esperits, aventures, i el destravament de la imaginació.

↓
↑ La nostra civilització ha portat, modernament, d'una banda a una superabundància de llibres, periòdics, textos impresos, informes ; i, de l'altra, signes i codis no-literals -en el sentit tradicional del mot - que obliguen a una decodificació ràpida, conceptualment exacta, però encotillada en una única relació dignificant-significat. Per aquest segon fenomen -signe i codi mecanitzat - les idees són extremadament retallades i impactants, no donen lloc a la fantasia, a la imprecisió poètica, a la vaga-

rosa vivència. Això darrer ho recuperem quan abandonem el teclat o el codi visual i tornem als llibres, als textos literaris o d'informació lenta, explicitada, de la tradicional Gal·làxia Guttenberg. I és convenient, no direm pas que no, que l'home d'avui posseeixi el maneig dels dos codis, el literal llarg i el no-literal curt si vol ésser realment actual.

↓
↑ Potser per això ha sorgit arreu un moviment de re-educació per a la lectura, que té la seva manifestació pràctica en les sessions i en les estratègies de l'animació a la lectura. Hem arribat en un punt on, degut a causes molt complexes derivades d'aspectes massificats de la nostra civilització, es dibuixava socialment un desavesament de la lectura profitosa, fins i tot una minva d'interpretació dels textos i, per tant, de comprensió. Una manca de desplegament mental del que hom havia llegit, una debilitació de l'atenció i de la concentració lúdica que la lectura forneix.

Algú pot trobar exagerada aquesta defensa de la lectura, i de la lectura diríem meticulosa. Res més lluny de la correcció. Llegir no fou solament una conquesta de l'home, sinó una garantia de continuïtat de tradicions i de transmissió de cultura. Quan obrim una obra dels autors antics, vull dir dels clàssics, ens trobem amb uns models tant de llenguatge com d'idees, que traspassen els segles i arriben fins als nostres dies, i perduraran en els nostres descendents. La lectura és el miracle de passar d'una convenció, que són els signes, a una reflexió i una acumulació d'experiència humana.

I cal que els joves lectors, a banda de divertir-se amb el que llegeixin en el seu oci, entenguin que tot plegat, llibres de lleure i llibres de ciència, obres divertides i poesies profundes, assaigs i contes lleugers, tot forma part de la tradició cultural humana. I tot això es troba conduït per la lletra impresa,

en definitiva en un text. I quan dic lletra impresa no em refereixo exclusivament al suport paper, car molta cosa es llegeix avui en microfilm o en pantalla electrònica, i molts textos estan conservats en disquets d'ordinador i cintes de memòria. El que importa, en aquest cas, és destacar la importància del text que faci identificar uns signes amb unes idees a través de la lectura, de la lectura premiosa, circumstanciada, que posa en joc la intel·ligència i fa reflexionar sobre la força i la bellesa de la llengua.

S'ha dit, i s'ha repetit frívolament, que avui dia la joventut prefereix la imatge al text. És una afirmació temptadora, generadora d'afiliació fàcil. La imatge ens ha envaït en gran manera, ens persegueix arreu de la nostra circumstància ambient i ens podem arribar a creure que ella sola informarà, emocionarà, i construirà i delectarà. Cal que analitzem aquests extrems.

fredament

He dit abans que qui escriu sol ser també lector, i que el record del que ha llegit i de la llengua en què ho ha llegit es reflecteixen en allò que escriu. Això és cert, però convé que afegisca que també escrivim segons parlem i segons escoltem la gent com parla. L'expressió viva dels qui ens envolten, família, veïns, professors, gent gran i companys, anunciadors de la televisió i cantants, ens dóna un tresor de llengua que, d'una banda, ens entra directament, i d'una altra, ens fa pensar que la llengua parlada és la mateixa llengua dels llibres: aleshores entenem que entre tot el que forma la nostra vida de cada dia hi ha l'expressió parlada i escrita, la primera tal com reja, la segona més meditada, i aquesta segona admet formes vives del parlar: els autors que escriuen teatre, com foren antigament Angel Guimerà, Eduard Escalante, o avui els germans Sirera, no podrien fer-ho si no-

més fessin servir la llengua dels llibres, perquè el teatre vol idioma viu.

Idioma viu ens esforcem per utilitzar els autors que ens hem especialitzat per fer llibres a utilitat dels lectors joves. Encara que confessem-ho, també introduïm alguna paraula que cal buscar al diccionari, no perquè no pertanyi a la llengua, sinó perquè és d'un nivell literari o és cirrecta enfront de la que usem cada dia, que no ho és tant. O no és tan exacta.

Com sabeu, darrerament s'ha viscut un augment, un creixement fort de la lectura a les escoles. Jo ho sé directament, perquè sóc un autor amb moltes edicions fetes a Barcelona i Lleida i Manresa, per exemple, una al València i traduït al castellà, al francès a l'italià, a l'euskera i al rus. Els consumidors més constants dels llibres d'autors de literatura ju-

venil són els escolars. Fer llegir a les escoles s'ha fet sempre, però hi ha dues importants diferències amb els temps antics. En temps antics, quan jo era ^{un} xiquet, a la meua Lleida natal, ens feien llegir avorridament, sense començar res de la lectura, només com una manera de passar el temps, i el mestre feia de tant en tant una correcció. Has llegit "furibudo" i és "furibundo" posem per cas. I prou. I la segona gran diferència és que mai no ens feien llegir res que per a la nostra edat tingués interès, i ens feien llegir només en castellà. A vuit anys havíem de llegir Don Quijote de la Mancha i Menosprecio de Corte y Alabanza de Aldea. Ni ens interessaven ni hi enteníem. Nosaltres a casa, al carrer, parlàvem el nostre català corrent, no teníem ni tan sols immigrants que vinguessen de lluny. Però també vam

tenir la sort, un poc més endavant, quan fèiem ensenyament secundari, a la mateixa Lleida, de tenir entre els professors, una bona varietat, uns que feien les classes en castellà, i d'altres que les feien en català. En vaig tenir dos de valencians, -en ^{puc} recordar el nom d'un, de dibuix, Aleela- que mai no van deixar el seu valencià per parlar amb nosaltres. I nosaltres, els estudiants, redactàvem igualment en català o en castellà, però quan havíem de fer-ho "per lliure" és a dir, expressant els sentiments o explicant una història, ho fèiem en català, ho fèiem en la llengua pròpia. De la mateixa manera que demanàvem el berenar a la padrina o contàvem una història als companys.

De llengua pròpia només se'n té una: una vegada ben entès això, és convenient dominar tantes altres idiomes com es puga; quan arribem a grans ens podem expressar en diverses llengües i això és bo. A l'hora de ser escriptors, però, n'hem de triar una.

Això és importantíssim , perquè , tot i que hi ha autors bilingües, pensem que, en el fons , per a l'expressió més creativa emprèn una sola llengua. Qualsevol de nosaltres pot escriure un acceptable article, o reportatge, en llengua castellana, però a l'hora de la creativitat, recorrerem a la llengua més íntima, aquella amb què, mudament, ens parlem a nosaltres mateixos davant l'espill.

Ara es comença a dir que el llibre decau, que la civilització audiovisual està substituïnt la lletra impresa. Alguns historiadors han definit tot el món de la llengua impresa, que va iniciar-se amb Guttemberg i els caràcters preparats i bo escrits a mà, com la Galàxia Guttemberg, i ara, diuen, estem entrant en la Galàxia electrònica de la pantalleta. a mi em semblen que conviuen. Que no es fan nosa l'una a l'altra. Tots nosaltres mirem ~~imatges i al mateix temps llegim llibres. Es més : en el camp~~

imatges i al mateix temps llegim llibres. Es més : en el camp del cinema , quan hem vist una pel·lícula que ens ha ullpres, si sabem que es trata d'una novel·la , sentim desigs de llegir-la i és que, si hi pensem un xic poc, ens adonarem que a l'hora de la lectura el goig i la identificació és més profunda que no pas amb la velocitat de la imatge, per impacte que aquesta imatge arrossegui. I en molts de casos , la fama d'una novel·la pr2cedeix, va abans que la pel·lícula , com podria ser el cas de l'Illa del Tresor o, en el camp de la gran novel·la, el Tirant lo Blanc. Res no pot comparar-se a l'alta dedicació a la lectura : llegint ens posem en comunicació no solament amb la descripció minuciosa de tota la peripècia de l'argument, i amb els replecs més íntims dels personatges, sinó també amb la bellesa del llenguatge, amb la intensitat expressiva de l'autor, i per això ens col·loquem al seu costat, i escoltem el seu cor .

L'infant que ja pot llegir sol entén fàcilment, si ha après a apreciar els textos, l'expressivitat de la llengua, ja sigui en el caient dramàtic ja en el caient de l'ocurrència còmica; i per a ell, llegir esdevé una gesta, l'aventura de les aventures. I tota aventura conté una pista, una ruta, un camí, una contrasenya. Quan els escriptors visitem una escola, es freqüent que la xicalla ens demani " Com es fa un llibre ? " I jo solia començar parlant de l'impressor, i del relligador, i del distribuïdor i llibreter... però tots exclamaven, rectificants : No, volem dir " com fas tu un llibre ? I jo sabia que estàvem en el bon camí, perquè el que ells demanaven era com s'escrivía un llibre.

Llavors jo responia : demaneu a un cisteller: com es fa un cistell ? Us respondrà que s'agafa el vímet o la canya, i es torç i se subjecta bé ^{fer} per la base, es passa així i aixà...

I veiem com l'està fent, i com ^{el producte} pren forma. L'explicació, però, no us permetrà pas d'entrar de ple en el camí de la confecció, perquè no esteu dins l'artesa, no viviu el procés pel qual les cèl.lules del seu cap dominen les cèl.lules del vímet^o el jonc . Amb l'escriptor passarà igual: veureu com omple el full o la pantalleta de mots... sembla tot lògic, ordenat, seqüencial. ^{Però no.} El cisteller no sabrà fer un llibre, l'escriptor no farà un cistell. Per tant, no demanem com s'escriu un llibre, és un procés incomprendible, en què les paraules prenen la iniciativa i s'emporten la sang de l'escriptor. Deia Azorín, i ho repeteix Josep Pla, que escriure és posar un mot darrera un altre. Es malgrat que pareixi ^{una} obvietat, una veritat massissa. Quan un noieta o una xiqueta em demana desig de ser escriptor i em demana quina recomanació li puc fer, els dic que, per començar han de tenir al cap un bon magatzem de paraules, grasses i ben llustrades, amb bona salut. Si

tenen això, tenen molt de guanyat. Escriure és saber redactar, no tant imitar la vida com fer eixir, talment fos una font, una vida especial. I això el lector atent ho percep, ho endevina. L'escriptor és el mag que fa sortir del barret de la pàgina el conill meravellós. És un ^{bruiçot} de la paraula, un malabarista de les paraules. Per això, tota literatura és una literatura d'una llengua, la que li serveix de vehicle.

Fa anys vaig fer una conferència a Madrid amb el mateix títol que la d'avui aquí. Hi deia, i no va caure gaire bé en segons quins mitjans que ho digués, que parlem molt de l'ensenyament dels autors de la literatura, i pretenem de fer llegir muntanyes de llibres, però no ensenyem bé la mecànica de la lectura. La meua experiència en el camp de l'ensenyament secundari, em fa afirmar que eren molts els alumnes, vinguts de llocs diferents, que no treien profit de les lectures perquè llegien

malament, no repetien dintre el seu magí les síl·labes que tenien al davant; jo sempre he cregut que un lector correcte és aquell qui pot llegir tant silenciosament com en veu alta. Si quan llegeix en veu alta capgira síl·labes, es deixa a mig dir una paraula, o deixa entreveure que ignora el significat d'un mot perquè ^{el substitueix per} un altre mot semblant però que no és aquell que l'autor havia escrit, ¿quin profit traurà de la lectura solitària? Per tant, primer punt, assegurem que el petit, la petita alumna, diu bé allò que està escrit; segon, que llegeixi tota la frase, amb cadència; tercer, que compregui allò que acaba de llegir. Estarem, aleshores, en el camí correcte per fer-ne una bona persona lectora.

Jo he estat molts anys traductor de l'anglès. Em vaig acostumar a consultar tot mot que, malgrat pensar-me que el coneixia, em deixava algun dubte. Igual he fet sempre amb el català o el castellà, o les altres llengües que domino. Ni que sigui en

plena mit

plena nit, si em desperto amb un dubte sobre el matís de significació concreta en un context determinat d'una paraula o frase llegida, m'alço del llit i la consulto una vegada més. Quan explicava als meus joves alumnes, als meus joves amics, aquesta circumstància els feia avinent que no cal que siguem tan exagerats com sóc jo en aquest extrem, jo que arrossego des de petit la dèria dels mots i de la seva expressivitat; però que, fos com fos, una consciència de lector, una "responsabilitat" de lector, convé tenir-la. No es pot llegir de qualsevol manera, sinó afegint la intenció del lector a la de l'autor.

Per això és tan satisfactori -gratificant, diuen avui -trobar joves que no només llegeixen, sinó que escriuen, que sostenen les seves primeres batalles amb la llengua fora del marc d'una assignatura de llengua pròpia o estatal, en la tasca de lleure, i que competeixen en concursos de signe literari. En aquest camp ni cal dir que la tasca dels educadors és primordial.

Són ells que els han de fer agafar ^{primer el} gust per la lectura, per la lectura que surti de dins, per "les ganes". Ni cal dir que un ambient familiar on el llibre sigui un objecte usual, on el llibre tingui presència dia a dia, ajudarà molt a fer lectors normals, per als quals acostar-se a una obra desconeguda de cap manera sigui ni un sacrifici ni desvetlli temor o avorriment anticipat. Però no és exigible de manera generalitzada la presència de llibres en abundor i normalitat a totes les llars. N'hi ha moltes on el llibre és encara excepció, luxe i forasteria. Però com que ens convenen lectors, i lectors atents i que puguin treure el fruit de la lectura, i tenir aquell aplom de l'esperit que la lectura atorga per raó de la sedimentació reflexiva que aporta, per això diem una vegada més que formar lectors correctes, normals, és bo per a l'individu i per a la societat.

La imatge ha acompanyat l'home en tota la seva evolució. Ha estat dins el segle XX que ha pres l'escandalós protagonisme que exhibeix avui. Les causes no han estat altres que la facilitat de reproducció gràfica, que ha permès de traslladar dins de casa, en imatges fixes o mòbils, el retrat del món i la fantasia combinatòria de l'home. A banda, però, hi ha hagut amb intensa pugnacitat el fenomen publicitari, la utilització de la imatge per motivar, aprofitant elements tan ben estudiats com els reflexos condicionats., posem per cas. Sigui com sigui, estem envaïts d'imatges, i els nostres infants neixen i creixen enmig de les més brillants il·lustracions sobre paper, les figures mòbils més dinàmiques i suggestives damunt cel·luloide o projectades electrònicament, des de la TV a la consola i el video. Caldrà, doncs, també, una educació per ensenyar a veure, a més a

més d'ensenyar a llegir. En medis rurals encara moltes realitats envoltants tenen entitat pròpia, podem tocar una panotxa de panís o una pampa de vinya. A les grans ciutats la imatge ha suplir moltes realitats, i aleshores el perill rau no pas en el fet que hi hagi moltes imatges, sinó en la falta de referent corporal, físic, real, autèntic, de les imatges, en la falta de l'objecte. La vida moderna a les grans ciutats produeix un reduccionisme de la realitat de la biosfera, i se substitueix la realitat per imatges. Una mestra em deia que va acabar duent els alumnes de la seva classe a una escola d'equitació per tal que veiessin cavalls de debò, i els poguessen tocar i olorar perquè no n'havien vistos mai de carn i ossos, només els de les pel·lícules. Aquest és el perill, que ho reduïm tot a imatge a cosa dibuixada, esculpida, reproduïda a distància, signe identificador sense res per identificar de debò.

Atesa la proliferació de publicitat, imatge, dibuixos animats, còmic, cartell (per què se n'ha de dir poster ?) cartells, danses, televisió, i cinema, és comprensible que "mirar" per a molts ,sigui una manera d'informar-se ,d'aprendre, de distreure's . Pot, fins i tot, rellegar-se a la lectura en segon lloc. No ho neguem. És possible la substitució de la lectura per la contemplació ? Això és el que diuen un sector de pares i mares, explicant què fa el seu fill o filla . Es passen el dia mirant la televisió. Es passen llargues estones mirant la televisió, com es passen llargues estones callats, asseguts en un grau d'escala o sense dir res, movent el cos en una discoteca. Ben poques estones llegeixen : us diré més ; alguns, no pocs dels nostres infants i pre-adolescents troben espessa la lectura, requereix massa atenció, massa concentració, i el

mostre és el món de la dispersió, de l' instant que passa i del moment cremat. Contra això hem de lluitar, contra la falta d'atenció, de reflexió, contra la facilitat que les grans forces comercials volen imposar-nos com a meta. De les quatre passes que calia fer per canviar el canal de la televisió hem passat al comanament a distància; apugem les portes del garatge amb un comanament, i escoltem els titulars en comptes de llegir-los. Per aquesta facilitat, que mena a l'emmandriment, l'electrònica s'ha imposat. I això sí que si es fa massa exclusiu, pot ser un factor de regressió ètica. Hem de reprendre l'esforç, i no només l'esforç esportiu que els joves sempre estan disposats a practicar, sinó l'esforç intel.lectual, d'assimilació després de l'estudi i de l'estudi per la lectura. Però també de la lectura com goig d'imaginar, recrear, obrir-se horitzons.

I infants o adolescents, busquem més : busquem la veu real de l'autor, del responsable del codi, del mag o geni de l'ampolla que ens ha possibilitat aquell gaudi, perquè ens fa l'efecte que la complicitat només pot cristallitzar a través d'aquella amistat. Si ens presentaven l'autor podria molt ben ser que no sabéssim què dir o que ens produís una impressió més minvada que no esperàvem; tanmateix, continuem pensant en l'autor,

El lector entusiasta forma una pinya amb el llibre i l'autor. No pot prescindir, en pensar en l'un, de l'altre. Es gairebé una reacció de consum, de la mateixa manera que desitgem en exclusiva usar tal o tal altre producte amb menysteniment dels altres, triem aquell autor perquè els seus llibres ens agraden, entenent que primordialment és el llibre que ens interessa, per allò que he dit abans, que l'autor com a persona, potser no tin-

dria per a nosaltres el resultat social que caldria esperar o que la nostra il·lusionaria dibuixaria. Es per això que els autors, a parer meu, haurien de quedar com a persones en penombra, com solia passar al segle passat, en què famosos com Dickens o Dostoievski ningú ben pocs sabien quin rostre tenien. Avui els mitjans de comunicació quasi ens ensenyen més l'autor que no l'obra, i en aquesta mostració i aparador basen no pocs escriptors el seu èxit momentani.

Es més : m'arricco a suposar que, si l'escriptor, -o alguns escriptors -no estigués tan abocat a actes, ni a figuracions tan absorbents, la màgia del text seria més gran. Saber que allò ho ha escrit el Tal o la Tal i no saber absolutament res de la seva figura ni de la seva vida afegiria un al·licient més al text, faria del llibre aquell motiu per entusiasmar-nos per ell sol, per la vàlua de les seves planes. I les llegiríem amb més atenció i profunditat.

L'escriptor que no comunica al lector, a més a més de les incidències de la peripècia, o una emotivitat de superfície, la profunditat de la batalla que amb si mateix lliurava mentre escrivia l'obra, no arriba del tot al lector. Escriure, com pintar, o fer artesania delicada, constitueix una experiència ultrancera, que depassa els límits de la pròpia persona i el propi àmbit immediat i la trasllada a viure altres vides i habitar altres marcs. I que al mateix temps proposa la mateixa experiència al lector, el procés íntim pel qual l'autor ha arribat a aquell punt. Es, en definitiva una creació, un infantament. I, com l'infantament, no és fàcil, conté una component de dolor i, també com l'infantament, de soledat. La soledat de l'autor és total, ningú no pot donar-li sinó ajuts llunyans ajuts d'aquest món compartit, però quan ell està creant, està creant sol, com qui pareix, com qui neix, com qui mor. I així es troba també el lector, sol, ^{endevinant la} ~~com-~~

panyia de l'autor, aquell amic ignot i llunyà. Són dos solitaris que fan el miracle esplèndid de convida en silenci. Pensem que en el procés escolar, hi ha una fase, importantíssima, en què el xiquet, la xiqueta, comença de llegir sol, sense l'ajut del mestre. D'això se'n diu "primera lectura silenciosa" és a dir, no en veu alta, no per poder comprovar si capgira les síl·labes o confegeix correctament i entona bé la frase, sinó ell tot sol, en silenci. El silenci creador de la lectura, idèntic al silenci creador de l'escriptura.

La identificació de l'autor i el lector és una condició bàsica per a la veritable comunicació tant com per al goig que el segon pugui treure del text del primer. En algunes ocasions he tractat aquest fenomen de "comunió" i si el terme pren tirats massa subratllats podem substituir-lo pel de "complicitat". Un còmplice és aquell que col·labora amb un altre per a

la comissió d'un fet, però també és el que forma part del mateix joc, de fet del mateix plec. Còmplice val tant com partícep del pla secret, coneixedor del codi privat específic que un altre ha muntat a benefici d'ells dos únicament i en exclusiva. Sense aquesta entesa secreta no hi ha veritable complicitat, ni pot derivar-se, de la col.laboració, el plaer secret que li dóna dimensió autèntica.

Cal, doncs, que a més d'ensenyar a llegir, ensenyem a apreciar la lectura com quelcom important, una cosa que és rica en ella mateixa, atresor^{ra}adora, comunicativa, que estira cap amunt. Fent això, el fet de llegir condueirà al fet d'estimar el llibre, el món dels llibres, i a sentir curiositat per les persones que els fan.

Un text no acaba amb el mateix autor, sinó que es projecta damunt el

públic lector, col.lectivament i individualment pres. Cadascun dels lectors d'un text, entusiastes, -cal que ho siguin - estableix un grau d'entesa dins el codi secret amb l'autor. Tot lector que no arribi a penetrar el jardí invisible no és un lector entusiasta. El jardí invisible ens forneix una exaltació producte de l'embolcall ambiental, de la impressió d'estar immersos dins quelcom fora de tota coordenada, un àmbit que ens pertany i del qual som gelosos. Només el compartim amb l'autor i amb aquells altres lectors que també han traspassat el barri màgic, la Tanca meravellosa que franqueja l'accés a l'àmbit esmentat.

Aquesta sensació se sol experimentar ja en la infantesa: en l'etapa de lectura solitària, fora del marc escolar o familiar, aquest experiment de la lectura té quelcom de màgic i ritualístic -el llibre sota els llençols, les golfes o el recambró amagat, la deshora - correspon al descobriment de la vida en una fragmentària intensitat activa. Tot allò que en la convivència real no ens és explicat ens ho explica el llibre, o ens ho insinua o ens permet de fantasejar-hi entorn.

Si no creguéssim que la lectura és una font de diversió
alhora que de maduració, no en fariem tant d'elogi. La lectu-
ra, les mentalitats joves, les fa viatjar, els obre finestres,
els fa viure altres vides i al mateix temps les posa en contac-
te amb el procés de creació del llibre, i amb la tria del
llenguatge i de l'estil. Però tot això cal ensenyar-los-ho;
cal fer petits concursos d'atenció, d'iniciació a identifica-
cions, a anàlisi breu de personatges, al joc de canviar ^{unes} escenes
per unes altres. D'això se'n diu Estratègies de Lectura, i
forma part d'un sistema d'engrescament del lector, de fet in-
iciació a la lectura projectat i experimentat amb gran èxit
a Espanya i a l'estranger per una crítica de llibres infantils
resident a Madrid, Maria Montserrat Sarto, premiada recentment
amb un premi internacional. Aquest tipus de tècniques o simi-
lars poden executar-se a la classe, i l'alumne entra més en el

text, i acaba estimant els llibres. El jove lector ha d'estar
motivats, el jove ha d'estar sempre motivat, altrament el món se
li ofereix sense sentit. D'aquí en pervé la importància d'un
bon ensinistrament a la lectura. S'ha comprovat: els xiquets
i xiquetes que llegeixen, que es fan la pròpia modesta biblio-
teca, adhuc materialment, són més integrats al món de l'estu-
di i, en la mesura que hi tenen quelcom a dir, en la societat.

Acabaré dient que sempre hi haurà joves que tindran l'ins-
tint de llegir, que els sortirà de dins. Als altres, hem de pro-
var, en molta o poca mesura, depèn de la seva resposta, fer-los
també participar d'aquella riquesa.